

JEMS

Ta yokwowa Jisis siir nomousimin Jems nikiuwiyyin siya wînkika siir nomiiyauwim Judamiyim yîpîki naingwo tibmiiyim Jisis siiram yîpikim hinda tînda nwowim simiiram. Biiya Jems siya hiniina bi naingwokin Jisis siya Kraiskin. Niingaka. Mi nhîrim yim hiniina naingwokin, siya Jisis siya naowa saiir mhoiyya naingwo tibmiigikin Jisis siiram. Mi mhoiyya siya iikamim naingwo tibmiiyim om komii Jerusalem hiranim simiir kigrirao. Mi Jems siya ta saiir wînkiyin mi krimiir naingwo tibmiiya Jisis siiram naingwo tibmiiya yi siyuin wadie krima sibgu owanin yio siir nîsiimauugin. Iriig.

Yokwowa Jems siya wînkiya saeya

¹ Kara Jemskin, yîpîkin Adi Komii krimiir Wanin mi Biiyan Inkam Komii Jisis Krais sowiir mi niingga priimiriyan inkamkin. Kara ta yokwowa iikamim Isrel kimiirim yîpîki Adi Komii siir wakaeyokna apiyim hinda tînda nwowim kimiiram wînkika kimiir nokboin mamaîrgika. Iriig.

*Diminim yîpîki krimiir kwoin imiir kiyaiiyim
krimiir whînkinsiis haiginiuwam Adi Komii siiram
sibgu wakaeyokna apam sima*

² Ti kariir nomiiyauim, iiya ti dimin biyieyim nu tiranim kimiir kwoin imiir nîpiyaokii mi kima wi maîrgimaîrga nwo karam kipi nwo.

³ Mi kima wi maîrgimaîrga dwo. Dimusi rani, kima ina ninokninkinim ti dimin taemînim kimiir

whink̄nsiis haigin̄nuwanim ȳm whōmoni rani mi
 ti dimin̄ taemin̄ k̄ma nāngwo t̄bmii kīnim
 mi k̄ma wakaeyokna apiȳm mi k̄miirin̄ sima
 whink̄nsiis haigin̄nuwi mi ti dimin̄ biyieȳm sima
 wi k̄miir nikwowaissi rani. Mi ta h̄iriinan̄
 sairsika mi k̄miir kwōnim wi k̄rie h̄iriayar
 nwokripkai mi Adi Komii siirim̄ wi h̄iriayar sibgu
 wakaeyokna apim. ⁴ Mi k̄ma k̄miir mh̄ii kwōnim
 kipi n̄imiyyiu, k̄miir kwōnim ti dimin̄ h̄iriinan̄
 simiiram ti kiwaki k̄miir whink̄nsiisam mi ta
 h̄iriinan̄ sairsika, k̄ma wi siyiuin̄ iikamki sibgu
 mwriiȳm wi siir nwoki owim. Mi wi dimin̄
 taemin̄ whiekakim Adi Komii siirim̄, wi simiir
 nwoki sibgu wakaeyokna apim. Iriig.

*Inkamin kwoin miiyikam whaowaeiyin siya Adi
 Komii siirim srii*

⁵ K̄miir nh̄irim̄ kimaka waraur nwowim
 sima dimin̄ miyyikim mi dimin̄ biyie ik̄im simiir
 sibgu ninomokn̄nkin̄ karamae nnowi, sima Adi
 Komii siirim srii mi siya simiirin̄ wi ti simiir
 whindiraerari. Mi Adi Komii siya wa whink̄nsiis
 haigin̄nuwi sima ti dimin̄ imiir ninokn̄nkinam̄.
 Mi siya hindara bi kintioae hauuwikin̄ siir
 dimin̄ mi iyya sima siirim̄ sriiyyim dimin̄
 taemin̄ sima bi nikwao boinikin. Niingaka. ⁶ Mi
 yipiki Adi Komii siirim sriii dimin̄nam sima hinina
 daengwo t̄bmii kīn Adi Komii siya simiirin̄ wa
 whink̄nsiis haigin̄nuwi diminin̄ sima sriiyyin siirin̄.
 Mi sima nāngwo t̄bmii karam nnowi mi ȳm
 ini dimin̄im hinink̄ kaiyiprimdipuwyin̄ ini siir
 h̄iriinan̄ ywowa whii komii solwara h̄ir mi sima
 ninokn̄nkin̄ tanı Adi Komii simiirin̄ wi diminar
 namisi t̄ri iyie? Wi tir tanı. ⁷ Mi ti iikam h̄iriinan̄im

yim ha kipi naingwo Adi Komii siya wi simiir whinkinsiis haiginuwi mi wi dimin taemin simiir hauuwi. Niingaka. ⁸ Dimusi rani, simiir kwoinim pi naingwo isiiskim mi sima kwoinim whowisa nwokim mi sima dimin whirki whiruwam bi naingwo tibmii kiingim. Niingaka. Iriig.

*Iikamim digworaekwoki naokingugu
nankaiyim mi iikam paeprikab ikim simiir yaiga*

⁹ Yipiki krimiir nomiiyauim simaka nwowim iikam paeprikabim sima maarginmairgar dwo. Dimusi rani, simiirin wi Adi Komii siya nanmaiwarkainaei. Mi simiir inigim wi Adi Komii siya hainanprapras haiginuwi. ¹⁰ Yipiki krimiir nomiiyauim digworaekwoki naokingugunankaiyim sima ti digworaekwo imiirim kipi maarginmairga. Dimusi rani, mhoiyya sima wi simbi naonami, kipa swokiyya ii priei nwo karam nwoziya sair hiriinan. Mi ti simiir digworaekwom yim wi tirar niyopgrirgingigi. ¹¹ Mi nugakin kip saeya bimbewi bi nwoziyakwokika mi bie siya pi whwoki mi ta kip kibya pa waiwiski mipa houginami. Mi inkamin siir digworaekwo imiiramar nanmainonkwokripkaiiyin, yio ti siyu hiriinan kaimwowin kipki waiwisiyin ini siir hiriinan ywowitz mi siya wa naonami. Mi krima krimiir digworaekwo imiirim kipi naingwokwonanaei sima whinkinsiis haiginuwanam krimiirin, wadie krima sibgu owam. Adi Komii sasaargin krimiir whinkinsiis haiginuwanin. Iriig.

*Kima kimasiyar mintiraona ti dimin taeminim,
kimiirin wi sim pi kinankiuwisi*

12 Mi yipiki kirie hiriayar nwowi, iiya dimin bibiyieki simiir kinankiuwi mi sima wi mairstimairstga dwo. Dimusi rani, dimin biyeyim sima bidi ikwowaasiigiyim. Mi ta hiriinana sairsika, Adi Komii siya simiir kwoin imiir tinki, sima siir kwoinan nwowam mi sima wi saika nwoki sibgu owim. Biya Adi Komii siya hinina boinkin. Yipiki siirim naingwokwonanaei mi sima wi saika nwoyokiyokiakaeyami. **13** Mi iiya dimin whirki inkam nwirni kwoin nikiyeokiii mi siya dimin biyie ha tiri mi siya wi ha kipi boin, Adi Komii siya kiyaiigin siir kwoinin siyu biyie tiram. Niingaka. Adi Komii siya inkam nwirni kwoin bi swoki kiyaiigin dimin biyie tiramin. Yo hiriinanin Adi Komii siir kwoinin saeya bi kiyaiigin mi siya krimiirin wi dimin biyie ha tir tani. Niingaka. **14** Mi dimin biyie biyeyim yipiki irira nwoniraki naingwowyim, sima kiyaii simiir kwoin imiirin mi sima dimin biyie ha tiri, inkamin diminin wraisuam kiyauhaigingigiyin siya nakaiyam ini siir hiriinan ywowin. **15** Mi krima krimiir kwoinki naingwowyim simiirrar napi nim wipi kigugu iuguskii. Mi krima dimin biyie imiirrar tiri nim wi pi naowi.

16 Ti kariir nomiiyauim kara naingwokwonanaeiyim, kara kimiirin niksisae rani. Mi kima tiri, wim wi pi naowi. Kima daingwo omok! **17** Dimin taemin miyik miyikim krima haiwiniyim yim Adi Komii sasair hauugikim. Adi Komii siyar nonkwokwokikim bie bwan mi nauun ikim. Mi yim tiriiginim ini hindara

napiyokwii ḫrkakim mi aknain minim, simar kisisaena oyokiyokwiii paiaidao priei haruwa priei haruwa nwowamin mi mipi ni aeya niti mi krimiirin pi haini haiburgigi. Mi yio Adi Komiiyin ti hiriinan tani. Niingaka. Bi kisisaenaeikin siya krimiir haiburgigamin. Niingaka. Siya dimin miyyikim simiirrarar t̄rirkin siya dimin biyie wara bi t̄rirkin. ¹⁸ Mi ta hiriinan saiirsika siya wi siir kwoinkar asi naingwo t̄ri krimiirin mi krima wi siir yinisimar nwowi. Dimusi rani, siir yai kibi kibiyim yipiki siya nanaakninkii haiginiuwim simiirsi, tabnidnan, simiir nhirim biiyin pi sima higii mi nhirim yimbiya mi higi mi Adi Komii siir kwoinin yio ini iripi hiriinanar mi owin krimiir iikam nhirim Adi Komii siir wakaeyokna apiyim yim ini hiriiran ywowim iikamim omom omomanim simiir nhirim mi mhoiyya nhirim yimbi haningin mi wakaeyokna api siir yai imiirin. Iriig.

Mi yaiyim kima wakaeyim kima simiirin wakaeyokna ap

¹⁹ Ti nomiyyauim naingwo t̄ibmii k̄iniyim kima ti dimin taemin imiirin dinomokninkin. Mi iikam kima irira nwonwira k̄imiir wiinim amira dwo ti dimin taeminim simiir wakaeyam mi ta hiriinan saiirsika mhoiyya kima boini mi kima wi io nwosisauu rani, iikam nhirim simakan mi simiirin wa mi okwao boin tani. Niingaka. ²⁰ Mi ti hiriinan dimin taeminim yim wi iikam sima whinkinsiis haiginiu rani, sima wakaeyokna apam dimin taeminim Adi Komii siya naingwowim krima wakaeyokna apam mi nhirmi niisiimauuwam. ²¹ Mi ta hiriinan saiirsika kima dimin biyie

biyieyim kimiir kwoinau nwokaiiyim yipiki kimiir tiriym dimin biyie imiir wakaeyokna apam simiirin digiumii ti haimriyugig. Mi kima yaiya yipiki biiya Adi Komii siya kinirkaimauwa sairara wakaeyokna apamar daingwo. Mi tarriigina kimiir kwoinbud imiirin wi saeya whinkinsiis haiginuwi iinokiinokin Adi Komii saika nwoyokiyokiikaeyamim.

22 Mi kima, kima kimar kipi swoki iksisaena hininin Adi Komii siir yai aiirrar mi wakaei ya ini digar mi owa. Niingaka. Kima hindara wakaeyokna apiski. Mi ta hiriinan saiirsika kimiirin wi saeya nwoyi whinkinsiis haiginuwim.

23 Iikamim yipiki Adi Komii siir yai imiirara wakaeiyim mi simiir wakaeyokna ap karamae nwowim yim ini inkamin yipiki siir aknain aiir kigiyin opnaini hiniin siya kipiiyapii nwo rani, ini siir hiriinan ywowim. **24** Mi mhoiyya siya pi ha namkii mipi kimirinki rani, pa swoki kwanaingwo owouugii siya paniin paniina kigin siya siyarin. Mi ti hiriinan siyu kaimwowin iikamim yipiki Adi Komii siir yai imiir wakaeiyim mi simiir wakaeyokna ap karamae nwowiyim yim ini ti inkamin yipiki siir whwonkamin tainakiyinan nwowiyin ini siir hiriinan ywowin. Mi sima wi simiiram kiwaki rani, ti dimin biyieyim simiir haiburgigim mi siyu miyikim simiir napim. **25** Mi yipiki Adi Komii siir yai kibiyim biiya kamim sim winkiyim Yokwo Komii sair simiir simiira mwaananaeiyim yim ini ti inkamin siir aknaina sair saira kaonanaeiyin ini siir hiriinan ywowin mi ti yaiyim simiirin wi sima whinkinsiis haiginuwi ti dimin biyie biyieyim

s̄imiir haiburgigim. Mi mhōiya s̄ima s̄imiir nāngwo wi mi s̄imiir nāngwo owouu karam nwowi mi s̄imiirin hiriinan t̄ri mi Adi Komii siya wi s̄imiir nokbōnmamāir haiginiuwi.

²⁶ Mi nwirk̄i ha bōni siya Adi Komii siir siyu iir napi mi yai bibiyie whiekakim ha boini mi yio ti inkamin yio niksaeyak̄ waiwiigin. Yio siyuin Adi Komii kr̄imiir Wanin siiram wakaeyokna apiyin siir kiyipsibgi haiginiugin mi siya bi sibgu aingwo omokin. ²⁷ Kr̄imiir Adi Komiiyin siya kr̄imiiramin minam nāngwo wi kr̄ima wadie sibgu owim. Siya kr̄imiirin ti hiniina boinkikin, wig igabieyim mi yinisisim̄ yipiki ad yopii karamaeyim s̄imiir whinkinsiis haiginiu mi hikar timi hai mi yaiyim s̄imiirin siyu biyeni kipi nwo. Iriig.

2

*Kr̄ima iikam whiekakim s̄imiiramin
hiriinankinar daingwokwo irkak*

¹ Ti kariir nomiiyauim, k̄ima kr̄imiir Biyan Inkam Komiiyin k̄ire komiigakin Jisis Krais s̄iarar wakaeyokna apiyokiyokii. Kima iki siyupai siyupai nhirim̄ sim niisiimauuwi iikam imiirin, yio siyu miyik rani. Tiki hiriinan siyuin Jisis siya bōnin yio siir siyu ieya rani. Niingaka. ² Mi inkam nwiso sowa nitsowi maeyaua Adi Komii siir inig hainaniya saiiram mi nwirin yiuis miyik iinani mi nwirin paeprikabgin yio yiuis biyie iinani maeyaua kira nidwokaiya saiir hiriirin ³ mi kira ti inkamin yipikin yiuis miyik niinaniyin siir bōn wini kira ta b̄igibiyan ipiyya saiir didwokai mi kira inkam paeprikabin yiuis biyie niinaniyin

siir bōnkii, ni kira pi nu nīinga d̄idwo. ⁴ Mi yio ti hiriinan siyiūn kira t̄rkiyin yio siyiū biyiekibiyie iīirar t̄rkin. Mi kira iikam̄ imiirin idain piu aiirrarar kipi hid hiniin yio ti biyiekin mi yio ti miyyikin.

⁵ Ti kariir nomiiyauim kara nāngwokwonanaeiyim, kima ti diminim simiir wakaeki. Adi Komii siya bidi yimbinīn iikamim yipikim dimin karamaeyim siir wakaeyokna apim, sima nonkwowim siir digworaekwowitzim. Biya siya ha bōnkin ti iikamim wi siya nanmaiwarkainaesi yipiki siiram nāngwokwonanaeiyim simiirin wi siya nanmaiwarkainaesi mi sima wi saika nwoki sibgu oyokiyokwīigiyamim. ⁶ Mi kima ti iikam paeprikabim yipiki digworaekwo karamaeyim hik simiir hauuwi. Dimusi rani, kima simiirin siyiū miyyik bi t̄rkim. Mi kima iikamim digworaekwokakim simiir inig imiir dimusi hainankim. Yim sima kimiirin siyiū miyyik bi t̄rkim. Nīngaka. Yimbi siyiū biyie whir kimiiram swoki tiri, kimiir kiyopsibgyim mi kimiirin pa kiyitnimnir hainami, maeyaua yai hidiya saiirim. ⁷ Wim kima Krais siir inig kibi iīirar nikibaptaiskim mi tariinanin ini ti iikam kaimwowim simar swoki kwikbumbu bōnin yai biyie Krais siir inig kibi iīirin. Mi yio ti hiriinan siyiūn yio miyyik rani, ti iikamim digworaekwoki naokingugunankaiyim simiir inig imiir hainanim. Mi kima ti hiriinan dimuam t̄rkim, ha?

⁸ Mi kima yaiyim biya Adi Komii siya win bōnkiyim simiir wakaeyokna api mi kima iikam nhirim simiiram nāngwokwonanaeiyī k̄mamar nāngwokwonaeiya saiir hiriinan mi ti hiriinan

siyiuin kima tırin yio siyu miiyikimiiyik ieyairgin.
 9 Mi kima iikam imiir niinikibiri yapayapa nwowamin mi kima nhir imiirim naingwoi mi nhirim kima simiiram naingwo rani yio ti hiriinan siyiuin yio miyyik rani. Adi Komii siir yai kibiya saeya hinina nisisimauuga yio kima Adi Komii siir yai imiir haipridkikaii. 10 Ti iikamim yipiki Adi Komii siir siyu komiiyin siir yai kwirni niinikripi yim ini iikamim yipiki siyu hoimgak imiirar niinikripim ini simiir hiriinan ywowim. Mi Adi Komii siya simiirin wi hiriinan saiarsi hidi. 11 Bidi bidiniyarın Adi Komii siya hinina boinkin, hii kipi nanae mi iikam nhirmi kipi mi isomsom aokao mi inkamin yipikin hii nanae karamae nwowin mi siya inkam nwirni nisomaowi mi yio tari Adi Komii siir yai aiir bi wakaeyoknakin mi yio ini iikamim Adi Komii siir yaimwokiyaimwowa saiir wakaeyokna ap karamae nwowim ini simiir hiriinan ywowim. 12 Mi hiriinanki niuwi kima dimin miyyikmiiyik imiirara boin mi dimin miyyikmiiyik imiirara timi tir. Dimusi rani, mhoiiya Adi Komii siya kimiir naingwowlarkainaei mi ta hiriinan saiirsika siya krimiirin wi saiarsi hidi, yipiki rimiyya krimiir nwowaiginiuwim ti yaiyim biiya siya hauuwim iikam krimiir dimin biyie imiir haiburgigim. 13 Iikamim yipiki naingwobumbu nhirmi nisisimauu karamae nwowim mi Adi Komii siya iriipi hiriinan wi naingwobumbu kimiir mi iisiimauu rani. Niingga. Mi hiriinan saiirsika iikam nhirim simiirsi daingwoyimiyok. Mi kira hiriinan tiri, Adi Komii siya kiriirin wi mi onkwoninwomwirninkin tani. Dimusi rani,

kiriir mii biyie imiirsika. Iriig.

Adi Komii siirim daingwo tibmii mii miiyik miriiyim

14 Ti kariir nomiiyauim mi inkam nwirin siya hinina boini kara Adi Komii siir yai imiiram naingwo tibmii. Ti diminim siya tirim, yim hinina nisisimauwi yim kaimwo rani. Mi takina siirin wi paniina whinkinsiis haiginiuwi. Mi ti diminim siya naingwo tibmiiyim siirin wi whindiriraerar haiginu rani mi Adi Komii siya wi siir nanmai-warkaina rani. **15** Mi kiriir isidin siir wig biyie kam biyie nwirki naemin karamaeke niuwi mi kiriiram nit mi kira simiirin wi paniina tiri? **16** Mi kira naemin diminim simiirin wa hauuwi, iyie? Wi hauu rani. Mi kira simiirin wi hiriayar boinki kima dam mi wadieya tini owou. Mi kimiir piuim pi wadieyar nwowi mi kimiir mhiyim pa kinugi. Mi kira simiir naemin dimin bi swoki hauugikin. Mi sima wi wadieyar nwowi? Niingakiningga. Sima wi wadie nwo rani, sima wi hikar haii. **17** Siyuin krimiir mhi kwoinki naingwo tibmiiyim Adi Komii siiram yio ini siir hiriinan ywowin. Mi krima krimiir kwoin imiiramar naingwoi mi mii miyyik sibgu miree karamae nwowi mi krima wi naingwo tibmii kiin tani. Niingaka.

18 Mi inkamin ti hinina boini, inkamin Adi Komii siir yai imiiram arar naingwo tibmii kiin iski mi mii kibi imiirrarar kipi miree. Mi inkamin mii miyyik miree mi siir naingwo tibmiiya kirie nwo karamae nwowi mi Adi Komii siya ha boini sowa nwisaırarin inkam wadiekinaırgo mi ya tariigina ya kaimwo rani. Mi an kara ha

boini, inkam nwirin siya mii miyik bi miriigin mi siya kariirin wi panina niisiimauuwi siya Adi Komii siirim naingwo tibmiikin, siya wi dig nwo rani. Kara siirin wi hiniina niisiimauuwi, kara Adi Komii siirim naingwo tibmiigin ta mii miyika kara mirriiya saiirin. ¹⁹ Kira yipikin hiniina naingwo tibmiiyim Adi Komiiyin nwiruwaargin iinokiinokin omwai waiyayokiyokiiyin. Kira wadieyar sibgu aingwo tibmiigin mi yio wi dig nwo rani. Yiu biyeyim yim ina mi inokninkinim Adi Komii omwai waiyayokiyokiiyin nwiruwaargin. Mi sima ntidgak bidi ywowim mi Adi Komii siir bidi mi wakaeyokna apim? Niingaka. ²⁰ Kima iikam habwhaowaenankim. Kimiirin pi kara niisiimauuwi, kima hiniina boini kima Adi Komii siir yai imiir wakaeyokna apikim mi mii miyik miriikim mi ti diminim kima wakaeyokna apim kimiirin wi sima whindiriraerar haiginu rani, Adi Komii saika nwowim ta hiriinana saiir daingwoki. ²¹ Biya Isrel Krimiir brougaeyin Ebrahim siya omwaiya niki waiyain, siya siir yinisim yinkamiiyinin Aisak siirin ha nikunamin mi pariiparrii siir nisom aowam Adi Komii siir ninkin imiuyaekiyim. Siya mii miyik imiir miriigin hiniina niisiimauuwim siya Adi Komii siir yai imiir wakaeyokna apim mi Adi Komii siya wi hiniina boini, siya inkam miyikin ha sibgu aingwo tibmiikin siiram. ²² Kima ina ninokninkinim? Ti diminim yipiki siya naingwo tibmiiyim sima whindiriraerar haiginugin mii miyik siya mirriiyim. Ti diminim yipiki siya tirim simar niisiimauugin siya Adi Komii siirim sibgu aingwo tibmii kiinim. ²³ Yaiyim yipiki biya Adi

Komii siya bōnkiyim bidi yimbiyamim, ti yaiyim sima hiniina bōnkim ti inkamin Ebrahim siya Adi Komii siir yai imiir wakaeyin mi siya ina yaingwo tibmii kinnin ti yai imiiramin. Mi ta hiriinan saiirsika Adi Komii siya siirin dimin whirkin kimbu karam asi bōnkin mi siya Adi Komii siirim sibgu aingwo tibmiig. Mi ta hiriinan saiirsika, Adi Komii siya asi bōnkin Ebrahim siya siir nomiiyaug. ²⁴ Adi Komii siya siirin dimin taeminim siir mhi kwoinau hir nwokaiyim simiirrar bi kigin mi siirin ha bi dapkin siya inkam miiyikin. Niingaka. Siya sowiirin whisairar kigin, siir naingwo tibmii aeya siir kwoin ieya mi miiya siya mirii aeya. Dimusi rani, ta hiriinan saiirsi dapkin Adi Komii siya siirin, dimin whirki kimbu karamae.

²⁵ Biiya iigwira, hii nanaei wiga Rehap Saeya haigiprakaika inkam nwiso Josua siya nikropkiyo kanau kaonakiyam mi sowiirin saeyer sibgu kigrirao mi saeya sowiirin yaeya siyu whira yikropki. Mi saeya dimin miiyik imiirar tirkas mi ta hiriinan saiirsika Adi Komii siya saiirin wig miiyik asi dapka mi saeya siirar sibgu wakaeyokna apka. ²⁶ Mi iripi hiriinan, inkamin yipiki Adi Komii siirim naingwo tibmiiyin mi mii miiyik bi miriig, ti diminim siya naingwo tibmiiyim ini niingaka ywowim, ini inkamin naonamin siir hiriinan ywowin mi siir naeyiuin siir piuis biyie aiir bidi haiburgig. Mi ta siir piuis niingga ini sasa hirar wokinainmimikiya. Iriig.

3

Dimin taeminim iikam krima tiriyyim krima

sibgu mintirao.

¹ Ti kariir nomiiyauim, kima wi whiekakar nwo rani, Adi Komii siir yai aiir nowom-warkaiiyuwamim. Dimusi rani, kima ina ninokninkinim mhoiyya Adi Komii siya kr̄imiirin wa hidi iikamim yipiki siir yai imiir nanaakninki haiginiuwim, siya kr̄imiirin wi yapayapa hidi. Mi ti iikam niingam siya simiir hidi mi wi kiimiiwao kintani. ² Mi kr̄ima whiekakarin dimin bibiyie bidiyar tirim, dimin taemin kr̄ima tiram naingwo karam nwowim simiirin. Inkam nwirki yipiki yai bibiyie boin karamae nwowi siyairgin inkam miyyikin dimin whirki kimbu karamae nwowin mi siya ina ninokninkinim siya siir kwoin ieya sibgu owam. ³ Mi iikam kr̄ima uridin pi hos siir yai iir nomboruwi mi siirin pa kiyiriri diriraerari dimin taeminim kr̄ima diriraerarin tirim simiirin. Mi kr̄ima uridin mirmii kwira kiyikpitkii mi hosin pi warar mi inkin apiriyugi. ⁴ Mi kr̄ima siyaii komii komiiyim whii komii solwara hir nakiyyim simiir daingwoki. Ti siyaiiyim sima prasae prasae rani mi simiirin pi opudga mi hughainami mi inkamin ta siyaii aiir nindaokiyim pi ti idisim iirar nonkwo wrieki mi ta siyaiiya pi ti inkamin siya namam naingwowa maeyaua pi hiriayar nami, paeyin yab nakiiniyi inkamaka nakiikindimdiyumainiyyin siir hiriinan ywowin, ti inkamin hinda nakiyyam yaingwo mi ti paeyin pi hiriayar mi akiyyami. ⁵ Mi kwiriyae ya iripi hiriinan, ini uridsimin hosni nomboruin mi idisimin siyaii aiir nindaowi ikin, ini sowiir hiriinan ywowa. Mi kwiriyae ya dimin komii rani, ya ini yainau nwokaiya dimin kirie kiriejim pi saeya mi kinkikinaei mi

piu īrkaka saiirin pi saeya mi kigriraowi. Mi ta hiriinana saiir daingwoki. Parid simin pi siyar niuginkikinaei mi niimau mie komiki wiindi pi siyar niuginis iuguskii. ⁶ Mi kwiriyae ya miiyik rani, ya ini paenan ywowa. Mi ya ini krimiir mwo bopwo nwokaiya ini saeyer ywo iskiya mi dimin taemin bibiyeyim nu tiranim pi simiirar wakaeyokna diriraerari. Mi saeya ini paeya digworaekwo whiekakim sim niugisiniya saiir hiriinan ywowa; mi kwiriyae saeya pi Setan siir siyu bibiyeyim simiirar mi wakaeyokna diriraerari mi digworaekwo whiekak ikim mi iikam ima krimiirin wi saeya nonkwobumbu ninkin haiginiuwi. ⁷ Mi niimauan wraisuim mi ipiyin ikim mi wraisupai wraisupaiyim opnau nwomai ikim yimbi inkamin simiir nonkwo imiiyaeiyin pi siir yai aiirar mi wakaeyoknaei mi ti dimin taemin whiekakim simiir kouin ini inkam ieya ywo iskiyin. ⁸ Mi diminin whirki whiruakin inkamki kigrirao karamae nwowiyin, ya yai biyie sasaırga. Siya saiir kintimdinuwim wi dig nwo rani. Niingakiniingaka. Mi saeya ya saiir kwoinaırga naingwo priiboininisami. Mi ya ini mipug biyeyin iikam piyin ini siir hiriinan yowwin. ⁹ Mi iikam krıma Adi Komii siir inig iiirin pi ta kwiriyae aeyar mi hainani mi yai bibiyie iikam nhirmi pi saeya swoki boini, yipiki krimiirin bıya Adi Komii siyar nonkwokwokiyim siir kwoinkar. ¹⁰ Kviriyaeya kwiruwaırga, iikam krıma boınıya yai miyyik miyyikim mi yai bibiyie. Mi ti kariir nomiiyauim, ti dimin taemin bibiyeyim krıma tıriyim mi yim wi kipi swoki tırmimın. ¹¹ Mi op biyieya kausrıriya mi op miyyik

aka sowa ie whiruwanki niti mi sowa wi panuin panina nwowi, ha? Mi sowa wi ie whiruwanki sowki it rani. Ningaka. ¹² Mi am saeya tabnid bi budika mi tab siya iripi hiriinan am bi mi budikin. Mi iripi hiriinan op miyi ka ieyin op biyieya kwoin kausririya saeya nwomaiiyin siir hiranki bi swoki imbinika. Mi nim krema iikamim iripi hiriinan, yai bibiyie mi yai miyi miyi ikim yim wi yai kwiruwa wi saiir hirranki nitswo rani. Iriig.

Ninokninkin miyi ka Adi Komii siya hauugika

¹³ Mi iikam kimiir inkam nwirin siya biiyin wi siyiu biyie mi siyu miyi sowiirar ti inokninkin, ha? Mi ta hiriinan saiirsika mi ti hiriinan inkamin siya niisiimauuwi krимиirin ti dimin taeminim simiir siyiumwokisiyumwowin siya tiram naingwokwowim mi siya wi higak nwo rani mi yi siya hiriinanki niuwi, siya siyuin iikam nhirmiyam naingwokwonanaeiyin mi ha naingwo tibmii apiyin Adi Komii siiram siir dapiski. ¹⁴ Mi kira kwoin bibiyie naingwobi mi io whwonkam iikam nhirmi nanaowi mi kira ha naingwobi iikam nhirim simiir whwonkam ida inkam miyi kin ini karar yowowin mi mhoiya kira ha kipi naingwo kiraargin inkam miyi kin mi dimin taemin whiekakim kirar sibgu inomokninkin iski. Mi kira hiriinan kwoin iiir naingwobi mi kira pi niksisae mi Adi Komii siir yai kibi kibi imaka nantamyiriyiri. ¹⁵ Mi ti dimin taemin hiriinanim yim Adi Komii siir hiran tan, yim inkamim nu tiranim simiiraigim, biigibiiyin simiirin yio Setan siya kinkikinakin mi iikamim nu tiranim sima ini simiirar kigna direraerarim. ¹⁶ Mi kima kwoin bibiyie naingwobi mi io whwonkam nanaowi

iikam nhirmi mi kima minam warar naingwowi, iikamim simiir bopwoniya kou kimar ywowim mi kima, kima kimar ninii nansaonaei mi kima wi dimin bibiyie whiekakim simiirar tiri. ¹⁷ Mi iikamim sima kwoin miiyikin Adi Komii krимиir Wanin siya hauugiyin siirar wakaeyokna api mi sima biyin wi dimin miyyik miyyik imiirar tiri, ie miyyikin sinwhrie karamaeyin siir hiriinan. Mi sima biigibiyyin wi tiki dimin hininim simaka tiri: Mi sima wi iripa nongwomamair aei mi sima wi irni nwirni yaiyar wakaeyoknaei mi simiir kwoinim wa kisina haigi mi sima iikam nhirmisi wa naingwobumbuwi mi wi simiirar mi whinkinsiis haiginiuwi mi wi dimin taemin miyyik miyyik imiirara tiri. Mi sima iikamim hinda tindanim simiirin wi hiriinan siya'u miyyikinar tirswovi mi sima wi iikamim yaibwowai nwowiyim simiir hiriinan nwo rani. ¹⁸ Mi iikamim yipiki irni nwirni whinkinsiis haiginiuwi mi sima iripa nongwomamair aei mi yim ini iikamim yipiki paenid ninkiniyim simiir hiriinan ywowim. Tkinim yipiki ti hiriinan siyu iiir tirim yim iikamim simiir kwoin imiir kiyai siyu miyyik miyyik imiir napam mi yim sima ini paenidim nikii whakiyim ini simiir hiriinan ywowim. Iriig.

4

Iikamim yipiki ti nuan dimin biyie biyeyim simiir wakaeyokna apim yim Adi Komii siir sau omomkim

¹ Piki hinin dimin bibiyie ikim iikam kimiir hopswoswowiyim yaii kima kima niniyyam? Kimiir kwoin imar naingwokiyyim mipa tiri diminin kwoin ieya naingwowlan mi kima

kima yaiiminim pa ninii. ² Ti diminim kira haiyim naingwowin mi kira simiirin pi hai karamae ywo mi kiriir kwoinin inkam nisom aowam pa naingwogi simiir haiyim. Mi kiriir kwoinin diminim kira hai karamae nwowin pi siirimar naingwokwonanaei mi kira yai pa ninkinwaomwarkii boininaei mi yaii pa ninii. Kira wi ti dimin imiir hai rani. Dimusi rani, kira Adi Komii siir bi srüigin ti dimin imiirimin. ³ Mi mhoiyya iyya kira Adi Komii siirim srüii diminim mi kira simiir bi haigin. Dimusi rani, kiriir kwoinin miyyik rani mi ta hiriinan saiirsika, kiriir kwoinin dimin haiyaramar naingwogi mi kira kiriir kwoin biyie wakaeyokna apim mi dimin biyie imiirar nwoki tirim. ⁴ Kima yipiki iikam biyeyim digiumii Adi Komii siir haimriiyugigim. Takana ya ini wiga sair kam iiir haiburgika mi kam nwiram nama ini sair hiriinan ywowa. Kima ini dimin biyeyim nuanim simiiram yaingwokwonanaeyim. Mi ti hiriinana kima ini Adi Komii siir sau omomnan ywowim. Kima ina ninokninkinim? Yipiki iikamkim nuan dimin taeminim simiirim naingwowim, yim ini Adi Komii siir sau omomnan ywowim. ⁵ Kima hinina naingwogi ta Adi Komii siir yaiya biyya kam nhirim sima winkiya yokwoni saeya whisariyya priboini, ha? Sima hinina boinkim, ti Adi Komii siir naeyiuin ti krimiir tir nwokaiyin siya krimiiramin minam naingwogi, krima siir siyiu iirrarar napim. ⁶ Mi krimiirin wi Adi Komii siya whinkinsiis haiginiuwi ti dimin taemin biyeyim simiirsi simiir nikwowaaisiyyim. Mi ti yaiyim Yokwo sair tir nwokaiyim sima hinina

boinkim, Adi Komii siya wi digiumii iikamim inig komiikakim iikam nhirmi haiburim wi simiir haimriiyuwi. Mi siya iikamim yipiki ha naingwowyim sima inig karamaekim mi simam naingwona karam nwowiyim mi ha boiniyim Adi Komii sasaargin inig komiigakin siya simiir whindiriraerarikin. ⁷ Mi kima iikamim kimama kipi naingwona mi yio haniiingi niuwi kima Adi Komii krimiir Wanin siirara wakaeyokna ap iski. Mi iiya Setan siya kimiir kwoin imiir kiyaii mi kima wa sibgu okworinuwi mi kima digiumii wi siyu biyie imiir haimriiyuwi mi ta hiriinan sairsika, Setan siya kimiirin wa haiburgigi mi wa nami. ⁸ Kima Adi Komii siir wakaeyokna apamar daingwo iski mi siya wi kimiir kingiina nnowi mi kimiirin wi siya kigriraowi. Kima yipiki iikam biyieyim yai ara nhinkiniyim kimiir siyu biyieyim digiumii simiir haimriiyugig biiya kima tirim! Kwoin biyie kima naingwowyim simiir haiburgig! Kima dimin biyieyim kima tirim simiirsi daingwoyimiyok mi kimiir kwoinim rirmiiya dwo, iikamim simiir inaim hiisokiyim mi wadie ha nwo nnowi simiir hiriinan. ⁹ Kima iikamim wi maergimaerga nwo rani, iiya kima dimin biyie biyieyim kima tirim simiiram naingwoyi mi kima kimiir maergimaerga wi sair haiburgigi mi kima wa noui. Kima wa haigingigi kimiir kwoinim digiumii, iiya kima wadie nnowa mi biyie nwo aka. ¹⁰ Kima iikamim ti idid mi dimin biyieyim kima tirim simiirsi daingwoyimiyok Adi Komii siir whwonkam ida mi Adi Komii siya kimiirin wi wadie nnowi mi kimiir inigin wi siyar hainani. Friig.

Kima kimiir nomiiyau imiir kipi hid

11 Ti kariir nomiiyauim, kima irni nwirni kipi hid mi niksisae yai kipi boin. Niingaka. Yipiki iikamkim siir nomiiyau imiir hidi mi siir nokwao boini, yio Adi Komii siir siyu komii siir yai imiir haimriiyugim. Ti diminim yipiki siya tirim yim ini siya boinan ywowim, siir yaiyim ini kougikou mi ini wadie ywowim. Mi ini Adi Komii siir igsop aiir yokwokairina. Mi kima hiriinan tiri kima Adi Komii siir siyu komii siir yai imiir bi wakaeyokna apikim. Mi kima pi hinina boini, kimiir yaiyim ini Adi Komii siir yai imiir haiburim.

12 Adi Komii sasar winkin ti siir siyu komiini yaiyim Yokwo Komii sairin. Adi Komii sasar hid iikamim mi wi siyar whindireraerar haiginiuwi krimiirin o wi siyar tiowi krimiirin mi siyar mi tirkia krima naowamin. Kira ha naingwokwoi kira adi komiigin mi ta hiriinan sairsi hidi kiriir nomiiyau imiirin, aniya? Kira ini paeprikab inkam ywowin. Iriig.

Kima diminim Adi Komii siya naingwowim kima tiram simiirim daingwo

13 Ta yaiya kara boinkiya sair wakaeki, kima iikamim yipiki hinina boinim, panao mi waka, kira pi hinda nami mi biewi pi whira nini owouwi, kiriir digworaekwo whiekakim inkam nhirkim sainim mi kira pi umir simiirsi haiyim, yio miyiik rani, kira hiriinan yai boini. **14** Kira ninokninkin tani dimu diminkin mhoiyya nimbiyami, kira wi omwaiya waiyaei iyie wi omwai waiya rani? Kira ninokninkin tani. Krima iikamim ini paowiinan ywowim saeya ha hiigya mi pa

swoki whaowaeki saeya ii priei bi hiiga mi nim
krima ini hiriinan ywowim. ¹⁵ Kima hiniina
ki pi boin mi yio hiniingin kima hiniina ti boin
Adi Komii siya hiniina naingwowi krema omwai
waiyaim, krema ti diminin siir ti tir iyie i diminin
si ti tir. ¹⁶ Kima ti iikamim tariinanin hiriinan
boin tani mi kima kamim inig komiigakim simiir
hiriinan diriraerari mi kima wa boini, krema
miiyim krimiir kiriensi mirii wi digar nwowi. Ti
siyuun kimamar naingwonaeiyim hiniin, kima
iikam inigakim yio ti hiriinanin siyu miiyik rani.
¹⁷ Mi ti hiriinan saiirsika iikamim yipiki hiniina
ninokninkinim piki hiniin diminkin miiyikin mi
sima siir tir karamae nwowi mi sima dimin biyie
tirkim. Iriig.

5

Iikamim umirki naokingugunankaiyim simiir yaiga

¹ Mi kima iikamim umirki naokingugunankaiyim iiya maergimairga kima
nwowana priei nwo rani. Mi sairr mhoiiyarin
hik komii komiiyim wi kimiir naninkinuni
mi kima wi ninouninki prasae kin tani. ² Mi
kimiir digworaekwo miiyik miiyikim wi biyie
namwoiuwi. Mi kimiir yiis miiyik miiyikim yim
wi kikom minki topkrimkripi mi wi miiyik namwo
iui rani. ³ Mi kimiir gol, silva, umir, minim yim
wi aiigak nwokiyami. Mi iikam nhirim sima
kimiir umir aiigakim simiir kigi mi sima wi ha
boini, sima umir hirii hirii dimusi haingiriyu
haigimimirkim, ha? Mi sima siyu biyie tirkim.
Mi iiya sima hiriinan boini mi kira wi kiriir umir

imiirsi nüdidi. Mi iya digiyana Jisis siya nüti ni wi paesi kira nüdidiya wi sair hiriinan nüdidi. Mi ti hiriinan digworaekwowim yim miiyak rani. ⁴ Mi biiya kira iikamim kiriir numir aiir miriiyim, kira simiir umirim ha'imiiyarar hauugin. Mi kira ti simiir umirim hiriayar biri hauu swokikin mi ha'imiiyin ini kiar tauae hai naowidim mi Adi Komii siya bidiyar kigiyin umir ha'imiiyin kira tauae hainaowid iiirin. Mi Adi Komii siya bidi wakaekiyin kiriir miyan kamim sima boinim, kira simiir umirim biri hauu digim. Mi Adi Komii siya kiree komiig komiigakin. Mi kira siirsi nüdid rani, aniya? ⁵ Mi tariinanin kira ini wadieyar nwowin mi nae miyyik miyyikim ini simiirar naeyin mi dimin taeminim kiriir kwoinki naingwowyim mi kira pi simiirar diriraerari. Mi ti dimin taeminim kira tirim, yim ini naeyim hu kira nimiiyaenanaeyim mi iya simiir nisomsom aokaowi mi ha nadigiuwi mi ini sair hiriinan ywowim. Mi iripi hiriinan iya saeya nüti, saeya wa nüti. Mi iya dimin whirki kiriir nationi mi kira wa naowi. Dimusi rani, siyu bibiyeyim kira tirim simiirsika. ⁶ Mi kira iikam miyyik miyyikim simiir boinwokiyopnatkaigikim mi simiirin ina yisomsom aokaokiyim. Sima kiriir nikwowaissiyyim dig bi nwokin mi kira simiirin ini hindara yisomaoki iskiyin. Iriig.

*Sibgu dokworinu iya kira Biyan Inkam
Komiiyin Jisis siiram nwokwokiniyim*

⁷ Ti kariir nomiiyauim, kima sibgu okworinu dimin biyiek kimiir nimbini mi ha kinankiuwi, iya kima Biyan Inkam Komiiyin siiram

nwokwokiniyim siya nitam. Mi kima ti diminim simiir daingwoki. Mi inkam nwirin numir ninkiniyin mi siya pi siir sasae imiiramar kigriraowi, sima wai nwokiyam. Mi siya pa niki okaigi siir sasaeyim bie naoki nitkiigiyim mi siya pa kigi siir sasaeyim ini mwriigiyim. ⁸ Mi kima iikamim ti iriipa hiriinan siyuin siirar timi okaigi Biiyan Inkam Komiiyin siiram. Mi ta kira nwokaigya kiriir kwoinin kirie dwo. Mi iiya krimiir Biiyan Inkam komiiyin siya nitana priei nwo rani. ⁹ Mi ti kariir nomiiyauim, kima, kima kimarin kipi ninii nansao. Mi kima hiriinan tiri mi Adi Komii siya wi borisopi. Mi siir iiya siya nitana ini kingiinar nwowa siya wa swoki iti. Siya yipiki inkam nwirin anao nokwo kaigakaniyin ini siir hiriinan ywowin. ¹⁰ Mi ti kariir nomiiyauim kima Adi Komii siir yaiya yipiki biiya profet kamim sima boinmimauuim sair ti swoki aingwoki. Kam bibiyeyim sima dimin bibiyie simiir tirhaiginuwi mi sima pi simiir swoki ikwowitzii rani. Niingaka. Sima pi kirie hiriayar nwokripkai mi sima simiiram pa kiwawini simiir tirkumbuwamin. Mi krima ti hiriinan siyuin sima tirin siirar swoki kigna ap. ¹¹ Mi krima simiirin hinina asi boini, sima inkam miyikim. Dimusi rani, sima kirieya nwokim mi hiriayar nokworinukripkaigin. Mi kima inkamin Job nikiuwyin siir bid yinokninkinim siya kirie hiriayar mi oyokiyokiigin Adi Komii siir siyu iir wakaeyokna apam, iiya dimin bibiyeyim siir kinankiuim mi siirin Adi Komii siyar whinkinsiis haiginiugin. Dimusi rani, Adi Komii siya iikam krimiirs naingwokwonanaeikin. Mi siya

krimiisriyin nhami nhami bi naingwoyimiyokin mi siya siir naingwobumbuwa krimiir asi niisiimauugin.

12 Ti kariir nomiiyauim, tio siyaирgin dimin komiiyin mi kara siirin kimiirin pi hiniina boinmauggi, iya kima dimin taemin tiriym iikamim simakan mi kima ha kipi boin. Kariir adin siir inigin kira ha boini, ih, kara ti dimin iiirin wa tiri. Yio digargin. Mi kira ha mi boini, Niингaka. Kara pi boriisopi mi yio iriipi hiriinan ini digar mi owin. Mi dimin nhirim kima whisarii kipi mi boin mi kima wi Adi Komii siir kwoin iiir hopswoswowi siya io kima nwowamin. Iriig.

13 Yipiki kimiir inkam nwirin waraur nwowin siya hik hika hainanaei mi siya Adi Komii siirim srii dimin imiirsi. Mi yipiki kimiir nwirin siya maирgimairga nwowi mi siya mwai ha wao mi Adi Komii siir inig iiirar hainan ti dimin imiirsiyin.

14 Mi yipiki iikamim kimiir nwirin siya maka nii, kima kamim Adi Komii siir diminim simiir bii nwoiyim simiirim dikugi mi sima wa niti mi Adi Komii siirimin nhwo pa kwisboini, ti inkamin siirim. Mi sima waим wa naokinki siir idwo, Biyan Inkam Komii siir inig iiir.

15 Mi sima Adi Komii siirim kwisboini mi ha naingwo tibmii kiинi siya ti inkamin siirin ha whindiriraerari mi Biyan Inkam Komii siya kiriirin wa mi whinkinsiis haiginuwi mi kiriirin wi wadieyar nwowaiginuwi. Kima dimin biyie tiri mi Adi Komii siya kimiir dimin biyie imiirin wa haiyoprimdiyumiigi mi ti dimin biyieyim wa namki. **16** Dimusi rani, ti dimin biyie imiirsika. Iikam kima irni nwirni dinboinmamaauu dimin

biyieyim kima tirim mi Adi Komii siirim kwisboini
 irni nwirniyim siya wa whindiriraeri mi kimiirin
 wi wadieya nwowaiginuwi. Iikamim yipiki Adi
 Komii siir wakaeyokna apim mi Adi Komii siya
 wa wakaei diminim sima kwisboini. Mi siya
 wa whindiriraeri ti diminin sima kwisboinim.
¹⁷ Ilaija yipiki biiya nwowin, siya inkamkin
 iikam krimiir hiriinanairgin. Mi siya Adi Komii
 siirim kwisboinanaekin naoki kipi kin. Mi biewi
 waiyaeyim whwoim mi bwanim iringiyar whir
 naoki kin karamae nwowim. ¹⁸ Mhoiyya siya Adi
 Komii siirim swoki kwisboinkiyin mi naowin ina
 swoki kinin. Mi naowin ha kinin mi sasaeyim ina
 iigiyim. Mi hiriinan saiirsika krima Adi Komii
 siirim sriinanae mi siya krimiirin wa wakaei mi
 wa mi whindiriraerar haiginuwi. Iriig.

¹⁹ Ti kariir nomiiyauim, ti iikamim kimiir
 nwirin siya Adi Komii siir yai kibi aiir haiburgigi
 mi siirin inkam nwirki swoki kiyainami Adi
 Komii siir wakaeyokna apim, ²⁰ siya ta saiir
 dinokninkin, yipiki inkamkin ti inkamin siir swoki
 kiyainamin, yipiki Adi Komii krimiir Wanin siir
 haiburgigin mi siir Yai Win Kibi aiirim naingwo
 tibmii karamae nwowin, siya siir kwoinbud iirar
 whindiriraerarnakin mi ta hiriinan saiirsika, siya
 wi paeni omiin siir nam tani. Mi siya tirkikin Adi
 Komii siirin ti inkamin siir dimin bibiyeyim simiir
 haiyoprimdiyumiigiyim biiya siya tirim. Iriig.

**Yai Win Kibiya
The New Testament in the Sepik Iwam Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Sepik Iwam long
Niugini**

copyright © 1989 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Sepik Iwam (Iwam, Sepik)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

5350dc83-93b2-5000-9c98-dcdb728ba84f